

Сьома Азіатсько-Тихоокеанська олімпіада з лінгвістики

20 квітня — 4 травня 2025 року

Умови задач

- Дотримуйтесь інструкцій старшого по кімнаті.
- Змагання триває 5 годин. Комплект завдань складається з 5 задач на 7 сторінках. Ви можете розв'язувати задачі у довільному порядку.
- Під час туру заборонено користуватися електронними пристроями, паперовими носіями та іншими зовнішніми джерелами інформації.
- У разі появи питань щодо умов задач підніміть руку та спитайте у старшого по кімнаті. Перед тим як відповісти, старший по кімнаті порадиться з журі.
- Правила написання роботи:
 - Не переписуйте умов задач.
 - Пишіть розв'язок кожної задачі на окремому аркуші або аркушах.
 - Використовуйте лише один бік аркуша.
 - На кожному аркуші вказуйте своє ім'я, номер задачі, а також номер аркуша в межах задачі та загальну кількість аркушів для даної задачі. Наприклад:

Ім'я	...	Ім'я	...	Ім'я	...
Задача №	5	Задача №	5	Задача №	5
Аркуш №	1 / 3	Аркуш №	2 / 3	Аркуш №	3 / 3

Перший, другий і третій аркуші з трьох для п'ятої задачі.

В іншому разі ваша робота або її частина можуть загубитися.

- Якщо в задачі не сказано інакше, то слід описувати усі виявлені вами правила чи закономірності. В іншому разі ваш розв'язок буде оцінено лише частковим балом.

Умови задач слід тримати в таємниці, поки вони не будуть опубліковані на офіційному сайті APLO: <https://aplo.asia>. Не розголошуйте і не обговорюйте задач онлайн до моменту їх публікації.

Умови задач

Задача 1 (20 балів). Нижче подано деякі слова місантлійської тотонакської мови та їхні переклади українською. Наголошені склади позначено акутом (´), напр. **a** → **á**, **i** → **í**.

číwiš	камінь	qɔʔayá:t	виполотий
ka:kčj:n	джентльмен	səpáp	теплий
kiʔɕy:ksyá:n	я цілую тебе	smaháʔ	тхір
kúčiʔ	ніж	šnéχlah	він схуд
li:wátat	їжа	stáχne	зелений
ʔtɔqɔʔ	ти перемішуєш (це)	štini:tá:	потворний
ʔukúk	дірка, щілина	štóqɔ	ти зшив (це)
múkskut	вогонь	táku	жінка
pá:kiš	яловичина	tapahánu:t	ти пройшов повз
pá:ʔka	комаль	waní	він каже (це йому)
pa:pɔhɔɕún	широкий	wjstá:	ти продаєш (це)
pu:laqsóχ	тамале з сіллю	ʔiktačɔqɔ	я залишаюся
qe:ʔtún	самогон	ʔiqatá:ya:wá	я вірю (цьому)

Позначте наголоси у таких словах місантлійської тотонакської мови:

- | | | | |
|-------------|--------------------|----------------|--------------------------|
| 1. čj:ňju | дуже | 7. maqʔti:ʔ | він забрав (це у нього) |
| 2. čuču | він підсмажує (це) | 8. paqaɕanqa: | ти губиш (це) |
| 3. ɕamaχ | шрам | 9. siksi | солодкий |
| 4. ɕjya | ти сміявся | 10. skitini:t | червонотілий кліщ |
| 5. ʔkukɔhɔʔ | все це згоріло | 11. špa:pi:nan | він розбризкує |
| 6. ma:kiɕis | п'ять | 12. šya:hkuš | волокно качана кукурудзи |

△ Місантлійська тотонакська мова належить до тотонакської мовної родини. Нею говорить кількасот людей у центральній Мексиці.

č ≈ ч, j ≈ дж, ɕ = ц, š ≈ ш, ŋ = нь у слові *кінь*, y = ї у слові *його*, χ вимовляється як українська х, але з відсунутим назад коренем язика. ʔ — це свистячий звук, який вимовляють без вібрації голосових зв'язок, побідно до с чи ш, однак із язиком розташованим так, як для вимови l. q і n вимовляють як українське к і англійське ng (у слові *king*) відповідно, але з відсунутим назад коренем язика. ʔ — це т. зв. гортанне зімкнення (звук між двома o в *o-ou*).

ə = а в англійському *about*. ɔ та ɛ вимовляють як o та e відповідно, але з ширше відкритим ротом. Тильда (~) під голосною позначає скрипучий голос. Символ : після голосної позначає довготу.

Комаль — це різновид скворідки. Тамале з сіллю — це страва. Червонотілий кліщ — це різновид кліщів. — Таміла Краштан

Умови задач

Задача 2 (20 балів). Нижче подано деякі словосполучення ліберійським діалектом мови лома та їхні переклади українською:

ga yila	наш собака	nà baka	мій урок	daala	помідор
kilikamai	цей огірок	ta woli	їхній козел	ga laala	наш помідор
nà bulu	мій хліб	dɔwɔi	цей ринок	tɔwɔ	квасоля
nà koya	моя мавпа	ta βeɛ	їхній будинок	pelei	ця дорога
ta woɔa	їхня мавпа	dosoɪ	цей мисливець	ta yilikama	їхній огірок
nà peɛ	мій будинок	ta loso	їхній мисливець	ga wulu	[наше дерево наш хліб

(а) Перекладіть українською в усі можливі способи:

1. ta lɔwɔ 2. ga βaka 3. boli 4. nà gulu

* * *

Далі подано речення ліберійським діалектом мови лома та їхні переклади українською:

gà gutuzu	Я зменшую його.	gilai ya βalazu	Цей собака росте.
tɔ kàzu	Воно бачить мене.	ta βele βaβe	Їхня дорога хороша.
ta tɔlizu	Вони кличуть мене.	nà pupu ya lezu	Моя мураха підіймається.
te βalaβe	Вони великі.	gà bolii lulizu	Я кличу цього козла.
tɔ te lezu	Воно підіймає їх.	gà nà kɔvi lazu	Я кладу моє поліно.
ge wutuβe	Ми маленькі.	ta lazu	Вони лягають.
biβe	Воно важке.	tavei ya paazu	Ця люлька вбиває його.
tɔ dazu	Воно кладе його.	koyai ya gutuzu	Ця мавпа зменшує його.

(b) Перекладіть українською:

5. paβe
6. gà balazu
7. ga ga lave yazu
8. ta ta yila βaazu

(c) Перекладіть мовою лома:

9. Я великий.
10. Вони кладуть мене.
11. Ми важкі.
12. Наша мураха лягає.
13. Я вбиваю їх.
14. Воно підіймає їхнє поліно.

△ Мова лома належить до мовної родини манде. Нею говорить близько 560 000 людей у Ліберії та Гвінеї.

w = в у слові любов. β і γ подібні до b і g відповідно, але їх вимовляють з неперервним потоком повітря. ɔ та ε вимовляють як o та e відповідно, але з ширше відкритим ротом. Подвоєння голосної позначає довготу.

Мова лома має два тони: символ ˘ над голосною позначає низький тон, а відсутність позначень — високий. Для спрощення задачі деякі тони не було вказано.

— Влад А. Някшу (консультантка: Марія Коношенко)

Умови задач

Задача 3 (20 балів). Нижче подано дієслівні форми мови танґса, записані писемністю танґса, їхню вимову у записі фонетичною абеткою, а також значення цих форм українською:

ꞑꞑꞑꞑ ꞑꞑꞑꞑ	jaun ³ ʃaun ²	я засмажу	ꞑꞑꞑ ꞑꞑ	_____ (1)	ти вистрілив
ꞑꞑꞑ ꞑꞑ	tət ʃi ²	ми вб'ємо	ꞑꞑꞑ ꞑꞑ	_____ (2)	ми купимо
ꞑꞑ ꞑꞑꞑ	saʔ ʃun ²	ви з'їсте	ꞑꞑ ꞑꞑ	_____ (3)	_____ (4)
ꞑꞑꞑ ꞑꞑ	tʰut ʃuu ¹	потри	ꞑꞑꞑ ꞑꞑ	təp tʃuu ²	_____ (5)
ꞑꞑꞑꞑ ꞑꞑ	ŋaun ³ miʔ	ми не сіли	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	su ¹ mʉt	ви не стисли
ꞑꞑꞑ ꞑꞑꞑ	duŋ ¹ tɕʔ	вони з'явилися	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	dok taʉk	я пірнув
ꞑꞑꞑ ꞑꞑ	ru ¹ ti ²	ми впадемо	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	kauk tiʔ	ми вкусили
ꞑꞑ ꞑꞑ	ba ¹ toʔ	ти полетів	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	ʃaun ¹ tʉt	_____ (6)
ꞑꞑꞑ ꞑꞑꞑ	sau ¹ tɕ ²	вони покашляють	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	duŋ ¹ kʃuu ¹	_____ (7)
ꞑꞑ ꞑꞑꞑ	ju ¹ kʃu ¹	побіжить	_____ (8)	tɕum ¹ muʔ	ти не порізав
ꞑꞑꞑ ꞑꞑꞑꞑ	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	я встану	_____ (9)	gʃuʔ tiʔ	ми вкрали
ꞑꞑꞑ ꞑꞑ	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	пірни	_____ (10)	dok tu ²	_____ (11)
ꞑꞑ ꞑꞑꞑꞑ	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	я не з'їв	_____ (12)	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	ви поріжете
ꞑꞑꞑ ꞑꞑꞑ	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	вони продадуть	_____ (13)	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	я стис
ꞑꞑꞑ ꞑꞑ	ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ	вкради	_____ (14)	_____ (15)	вкусить

Заповніть пропуски (1–15). Комірки, виділені сірим, заповнювати не потрібно.

△ Мова танґса належить до гілки сал сино-тибетської мовної родини. Нею говорять близько 100 000 людей на півночі М'янми та на північному сході Індії.

Писемність танґса на основі діалекту мишаунґ створив Лакхум Мишаунґ у 1990 році. У 2021 році цією писемністю користувалося близько 100 людей.

ŋ = ng в англійському *king*. ʃ, t, tʰ і tɕ позначають приголосні. ə, ɕ та ʃ позначають голосні. ? — це т. зв. гортанне зімкнення (звук між двома o в o-ou). Деякі склади у мові танґса мають тони, які позначено надрядковими цифрами.

— Кім Минґю, Здравко Іванов

Умови задач

Задача 4 (20 балів). Нижче подано деякі словосполучення мовою мако та їхні переклади українською:

wāpī'dzek^wa k^wi'dzalu'dze — три блокноти

bak^wa'bo luwa'bo — один плід гуами

dobulatahi nesti tsobu — два чаї Nestea

wāmeduk^wa luwō — три чоловіка-вождя

bak^wāpa dehāpa — одна тарілка

wāpu'dok^wa o'do — три відра

bak^wa'bo iwari'bo — один хвіст

dowilatahi itsowi — два каное

bak^wane inene — один язик

dūhūtaha iwo tsuhu — дві самиці лінивця

bak^wowi towi — одне дерево

dūhūtaha it^hihu — дві доньки

bak^wale ibahale — одне око

doʔolatahi iweʔo — дві кістки

bak^wīpī itsīpī — одна ручка відра

didelatahi ōmude — два зерна кукурудзи

do'dolatahi uku tsa'do — дві сірникові коробки

bak^wō otidō — один працівник

dop^halatahi itsop^ha — дві мотузки

bak^wuhu luwuhu — одна жінка-вождь

wāpobuk^wa gasolina tsobu

— три (баки) бензину

(а) Установіть правильні відповідності:

1. **wāmeduk^wa iwo**

2. **wāmeduk^wa bolodo tsuhu**

3. **wāpidek^wa buberide**

4. **wāpu'bok^wa bale'bo**

5. **wāpu'dok^wa pālāka'do**

6. **wāpīpīk^wa mīpī**

7. **wāpobuk^wa itsobu**

A. три озера

B. три умивальники

C. три мости у формі арки

D. три самиці лінивця

E. три плантани

F. три плоди патави

G. три самиці мавпи

(b) Перекладіть мовою мако:

8. один самець мавпи

10. два ока

12. три мотузки

9. одне відро

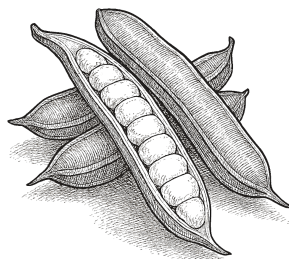
11. два хвости

13. одна працівниця

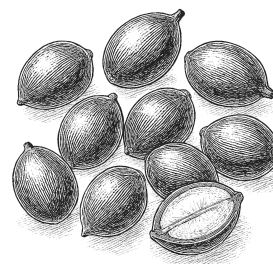
△ Мова мако належить до салібської мовної родини. Нею говорить близько 2 500 людей у штаті Амасонас у Венесуелі.

ts, **dʒ**, **ʔb**, **ʔd**, **ʔdʒ**, **p^h**, **t^h**, **k^w** і **ʔ** позначають приголосні. **i** — голосна. Символ ~ над голосною позначає носову вимову.

Nestea — це бренд холодного чаю. *Плантан* — це вид бананів із високим вмістом крохмалю.



плоди гуами




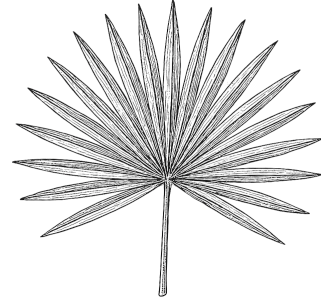
плоди патави

— Арул Колла

Умови задач

Задача 5 (20 балів). Нижче подано деякі слова мови кхасі та їхні переклади українською у переплутаному порядку:


- | | |
|--------------------------|---|
| 1. ka blaŋ | A. бути чорним |
| 2. ka matyoŋ | B. великий листок (рослини) |
| 3. ka niehblaŋ | C. козел-плідник |
| 4. ka sla | D. батько |
| 5. ki dieŋ | E. козяча шкіра |
| 6. u kra | F. залізо (напр. як палиця) |
| 7. u ladienŋtla:u | G. пальмовий листок  |
| 8. u laŋkra | H. зіниця |
| 9. u nar | I. коза |
| 10. yoŋ | J. дере́ва |



(a) Установіть правильні відповідності.

* * *

Ось ще декілька слів мови кхасі із перекладами українською у переплутаному порядку:

- | | |
|---------------------------|--|
| 11. ka yit | K. помирати |
| 12. ki laba:mbriew | L. годувати |
| 13. ki yitkhmat | M. скло (напр. у вікні) |
| 14. pinba:m | N. травинка |
| 15. u khla | O. окуляри (множина)  |
| 16. u laŋyaŋ | P. соломинка |
| 17. u phlaŋ | Q. тигр |
| 18. yaŋ | R. тигри-людожери |



(b) Установіть правильні відповідності.

(c) Перекладіть українською:

19. **ba:m** 20. **ka snieh** 21. **ki khmat** 22. **u laŋyoŋ**

Зверніть увагу, що **u laŋyoŋ** можна перекласти українською у два способи. Наведіть обидва.

(d) Перекладіть мовою кхасі:

- | | |
|--------------------------------|-------------|
| 23. скло (напр. як пляшка) | 25. вбивати |
| 24. залізо (напр. як пластина) | 26. тигриця |

(e) Знаючи, що **ka lieŋ** українською означає «човен», перекладіть мовою кхасі слово «моряки».

(!) У цій задачі достатньо навести відповіді. Додаткові пояснення не потрібні й не оцінюватимуться.

(продовження див. на наступній сторінці)

Умови задач

△ Мова кхасі належить до кхасійської гілки австроазійської мовної родини. Нею говорить близько 1 мільйона людей в індійському штаті Мегхалая.

kh, ŋ, ph і **y** позначають приголосні. **i** — голосна. Символ **:** після голосної позначає довготу.

Козел-плідник — це козел, якого використовують для розмноження. *Тигр-люджер* — це тигр, який вбиває і їсть людей. — Ян Джейон

Решту цієї сторінки навмисне залишено порожньою.

Відповідальний редактор:

- Влад А. Някшу

Редактори:

- Ван Джіхун
- Шинджині Гош
- Здравко Іванов
- Джером Йохемс
- Кім Мінгю (технічний редактор)
- Цуйоші Кобаяші
- Арул Колла
- Таміла Краштан
- Леонарду Пайлу
- Олександр Піперські
- Казуне Сато
- Панават Тячарин
- Ян Джейон

Текст українською:

- Таміла Краштан

Бажаємо успіхів!